

Straipsnį paruošė:

Asset Finance & Mortgage Co.
AFM

Kas nerizikuoja – tas negeria šampano

Praėjusį rudenį į mūsų biurą Dubline užsuko Kastytis. Jis džiūgavo:

- Vos prieš kelis mėnesius įsigijau akcijų. Nuo investuotos sumos turiu 17% pelno!

Kastyčio draugui Antanui sunku buvo patikėti tokia draugo sėkme.

- Juk aš tiek daug dirbu, ariu, o pinigų vis trūksta, - mąstė Antanas.

- Jei ir aš investuosiu akcijų rinkoje, gal nesunkiai užsidirbsiu...

Antanas neturėdamas lėšų papildomoms investicijoms, kreipėsi į banką, pasiėmė asmeninio vartojimo paskolą... Niekas neperspėjo, nepamokė, nepasakė „Sustok, taip elgtis pavojinga“.

Neseniai sutikau abu draugus. Išsikalbėjom. Paaiškėjo, kad tikėto pelno neturi nei vienas. Gilūs, liūdni atodūsiai reiškė, kad abu patyrė nuostolį: Kastytis prarado net dalį investuotų lėšų, o Antanas privalo mokėti bankui kas mėnesį paskolos palūkanas...

Finansinė krizė pasaulyje skaudžiai smogė net ekonomiškai stiprioms šalims, investicinių fondų kreivės pasuko žemyn... Nuostolius patyrė ne tik Kastytis ir Antanas. Panašios istorijos kartojasi kasdien, daugeliui nepatyrusių investuotojų... Nors mūsų draugų istorija dar nesibaigė, atomazga gali būti ir sėkminga... Ar dar įmanoma ką nors pakeisti? Ir kaip išvengti panašių pinklių?

Štai keletas patarimų:

- Investuokite tik „laisvas“ lėšas. Visada yra dalis rizikos. Jei, susiklosčius asmeninėms aplinkybėms, privalėsite skubiai, t.y. netinkamu momentu parduoti akcijas – galite patirti nuostolį. Apsvarstykite tokią galimybę, būkite pasirengę nuostoliui, kuris nepaveiks jūsų įprasto gyvenimo būdo. Rizikuokite pinigais, bet ne gyvenimu.
- Venkite investuoti skolintas lėšas. Investicijų ekspertai pataria iš viso to nedaryti.
- Apsispręskite: investuosite ar spekuliosite. Spekulantas perka ir parduoda. Investuotojas perka ir laiko (laukia). Nepasiduokite „bandos jausmui“, priimkite sprendimus savarankiškai. Pirmiausiai sukaupkite informaciją, analizuokite, konsultuokitės. Jei planuojate investuoti, pasitarkite su profesionalu ar nepriklausomu ekspertu apie investicijų rinką.
- Smukusi rinka – puiki galimybė užsidirbti. Patyrusiems investuotojams rinkos kritimas – tai galimybė pigiai pirkti.
- Jei esate tik pradedantis investuotojas - būkite atsargus. Atminkite, kuo ambicingesni užmojai, tuo didesnė rizika prarasti lėšas. Rinkitės rizikos grupes pagal savo galimybes.
- Žinokite, kad rinkos rodikliai svyruoja, jas veikia ekonomikos dėsniai, įvairūs faktoriai. Jos krenta ir kyla, gal net kelis kartus per investicijos laikotarpį. Jei šiuo momentu rodikliai neigiami – napanikuokite, dabar neverta atsiimti investuotus pinigus – patirsite nuostolį. Istorija patvirtina faktą, kad ir baisiausios krizės praeina...

Jei jums nepatinka rizikuoti, o sekti rinkas ir gilintis į finansines subtilybes nesiruošiate – čia jums viskas „kaip tamsus miškas“, nekeliantis pasitikėjimo - nenumokite ranka, panagrinėkite alternatyvią galimybę.

Jau trečius metus Tomas dirba Airijoje, vairuoja sunkvežimį, uždirba gerai (užtenka pagrindinėms gyvenimo išlaidoms ir dar lieka). Lietuvoje Tomas įsigijo butą, bet į tėvynę dar trejetą metų negrįš. Tomas – vyrukas paprastas, įmantrios kalbos apie finansų rinkas jį glumina, bet savi pinigėliai Tomui rūpi. Jam svarbu, kad santaupų „neištirpdytų“ vis didėjanti infliacija, aktualu kaip jų ne tik neprarasti, bet ir padidinti. Tomas žino protingų žmonių posakį „Pinigai pinigus daro“, o finansų ekspertai tai išverstu į savo kalbą: „Tomui reikalingas produktas“, kuris:

- garantuotą 100% investuotų pinigų grąžinimą
- pinigai gali būti investuoti ilgesniam laikotarpiui

Kalbant finansininkų kalba, tokie „produktai“ priskiriami mažos rizikos kategorijai:

- Depozitinės sąskaitos (Deposit accounts)
- Specialios taupomosios sąskaitos (Special Incentive Saving Accounts, SSIA)
- Taupomosios obligacijos bei kitos valstybės garantuojamos obligacijos
- Pelną nešantys fondai (With Profit funds)
- Valiutos fondai (Cash)
- Su akciju indeksu susietos obligacijos (tracker bond)

Jei Tomas ir kiti skaitytojai susidomės šių patariamųjų straipsnių serija, tai kitame laikraščio numeryje ras įdomių minčių apie taupymą. Dabar gi plačiau susipažinkime ką reiškia su akciju indeksu susietos obligacijos (Tracker Bond).

Šias obligacijas į rinką išleidžia bankai arba draudimo bendrovės. Perkant šį produktą, investuojami pinigai skaidomi į tris dalis:

1. Didžioji lėšų dalis (apie 82%) panaudojama valstybinių obligacijų pirkimui, ši dalis per investavimo laikotarpį sugeneruoja nedidelį pelną, bet prieaugio pakanka, kad garantuotą 100% jūsų investuoto kapitalo.
2. Antra dalis (tarkime apie 13%), investuojama perkant aukštesnės rizikos produktus. Tikimasi, kad ši dalis ir atneš jums pelno, kuris vis dėlto nėra garantuojamas.
3. Trečia dalis (apie 5%) padengia administracines išlaidas (mokestis fondų vadybininkams ir įprasti administraciniai mokesčiai)

Žvelgiant į šio produkto ypatumus, matome, kad jis gali atnešti pelno, o blogiausiu atveju „išlipate sausi iš vandens“. Vis dėl to rizika prarasti dalį lėšų yra,

1. Jei nesulaukysite termino pabaigos ir dėl kažkokios priežasties atsiimsite pinigus anksčiau (jei sutartis leidžia pinigus atsiimti anksčiau laiko) jums galės būti priskaičiuota bauda, jei tokia numatyta sutartyje. Tokia situacija reta, bet patariama pinigus neišsiimti iki termino pabaigos, kad tikrai išvengtumėte nuostolių.
2. Infliacijos rizika. Tarkime, jūsų investicija buvo sėkminga ir jūs po 3 metų uždirbote 5% pelno (bonus), bet infliacija per visą laikotarpį pasiekė net 8%. Pelnas bus uždirbtas, bet uždirbtų pinigų perkamoji galia bus mažesnė nei prieš investuojant. Šiuo atveju pinigai nenuvertėjo visus 8%, dalį infliacijos amortizavo uždirbtas pelnas (laikant „kojinėje“ pinigai gali nuvertėti visus 8%)

Neseniai paklausėme Tomo, ar yra patenkintas pasirinkęs šį produktą, kurio termino pabaiga už šešių mėnesių. Štai ką jis atsakė:

-Turėjau sukaukęs laisvų lėšų, kuriomis naudotis neplanavau iki grįžimo į Lietuvą
Esu patenkintas, kad investuotas kapitalas bus pilnai gražintas, net jei aplinkui visokios krizės, ir jokio galvos skausmo per paskutinius 3 metus...(pirk, parduok, sek rinkos pokyčius ir t.t.)

O štai ką Tomas pataria tiems kurie mąsto apie investicijas į šį produktą:

-Mano asmeninis patarimas, tiems kurie galvoja investuoti į obligacijas. Permastykite, ar jūs neplanuojate didesnių pirkinių, ar jums netolimoje ateityje neprireiks papildomų lėšų, nes, tuos investuojamus pinigėlius praktiškai galite pamiršti mažiausiai 3 metams, nes kai kurios kompanijos neleidžia atsiimti kapitalo anksčiau laiko...

Apžvelgę abi situacijas, pateikiame savo komentarą. Nusprendę pradėti investuoti turetumėte žinoti: kokia yra jūsų finansinė padėtis, jūsų finansinės galimybės, kokie jūsų finansiniai siekiai ir kiek jūs pasiryžę rizikuoti. Visada verta pasitarti su savo finansų brokeriu ar patereju, išgirsti jo nuomonę. Jei apsisprendėte investuoti ir naudotis specialistų paslaugomis neužmirškite pasiteirauti ar kompanija yra kontroliuojama Airijos finansų kontrolieriaus(IFSCA-Irish financial regulator). Jei kompanija yra kontroliuojama, verta žinoti, kad jei kompanija atliks neteisėtus veiksmus ir jūs dėlto nukentėjote – galite gauti kompensaciją, bent taip sumažinsite savo riziką! Ir pabaigoje, primindami liaudišką posakį – „kas nerizikuoja, negeria šampano“, pamąstymui, keičiame jį – rizikuoja tas, kas nerizikuoja.